

Uitvoerings- en monitoringsplan 2021 Duurzaamheidsagenda 8KTD

Gereed

In ontwikkeling/doorlopende actie

Geen activiteiten

Energietransitie	Doel	Resultaat	Status
Opstellen en vaststellen warmtevisie	Vastgestelde warmtevisie (TVW)	Beleidsnotitie afronden en vaststellen	Vastgesteld door de Raad op 18 februari 2021 in beide gemeenten
Aardgasvrije buurten en dorpen	Uitvoering warmtevisie	Aanvraag proeftuin Aardgasvrije wijken	Aanvraag proeftuin in samenspraak met Eastermar, Drogeham, Jistrum en Kootstertille ingediend (1 november 2021). De dorpen hebben zich hiertoe verenigd in de Gebiedscoöperatie Enerzijyk Skûlenboarch . In maart 2022 wordt een beslissing op de aanvraag verwacht.
		Uitrol proeftuin	Afhankelijk van de toekenning wordt hier in 2022 al dan niet een vervolg aan gegeven.
		Inzicht mogelijkheden warmte- en koude-systeem Skûlenboarch / Westkern	Subsidie RVO aangevraagd en toegekend (1/7/2021). Onderzoek is uitgevoerd en gebruikt ter ondersteuning van de aanvraag proeftuin.
		Proeftuin Garyp (TD)	Inmiddels zijn ca. 80 woningen aardgasvrij gemaakt in Garyp. Subsidieverordening (t.b.v. Spoor 2) is op 16/12/2021 aangepast.
		Inzicht mogelijkheden warmte- en koude-systeem industrieterrein Sumar	Subsidie RVO aangevraagd en toegekend (1/7/2021). Overleg met bedrijven opgestart in verband met de onderzoeksvraag naar inzet restwarmte. Opdracht voor onderzoek (extern) en uitvoering in 2022.
Brede aanpak voor energiebesparing (o.a. Energieloket)	Circa 20% energiebesparing huishoudens in de toekomst	Aanvraag aanvullende structurele formatie via kadernota	Voor 2022 wordt budget 2021 gebruikt. In de Kadernota 2023 volgt een nieuwe afweging voor structurele invulling. Met de actie 'geef gas met energie' zijn in Achtkarspelen 344 waardebonnen voor kleine energiebesparende maatregelen uitgereikt in 2021 en zijn er 99 energiescans uitgevoerd. In Tytsjerksteradiel ging het in 2021 595 waardebonnen en 190 energiescans.
Opleiden en inzetten energie coaches	Coaching van minima en huurders zodat zij inzicht krijgen in energieverbruik en hulp te krijgen bij de uitvoering van energiebesparende maatregelen	Aanvraag provinciale subsidie en opzet / uitvoering pva	Er is een provinciale subsidie toegekend van € 55.000 per gemeente. Inmiddels is een plan van aanpak opgesteld om te komen tot de opleiding en aanstelling van energiecoaches. Daarnaast zijn er contacten met de ANNO partners gelegd binnen ANNO III. De energiecoaches zullen een plek krijgen binnen het energieloket van de gemeenten en/of regionaal worden aangestuurd.
RES 1.0	Vertaling ambities Friese gemeenten en provincie op het gebied van opwek van groene stroom als bijdrage aan de landelijke energietransitie.	Gezamenlijke Fryske strategie	De Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 is bij raadsbesluit op 3 juni 2021 in beide gemeenten vastgesteld.
RES 2.0	Doorontwikkeling RES 1.0	Gezamenlijke Fryske strategie	De Regionale Energie Strategie (RES) 2.0 is in ontwikkeling. Oplevering is voorzien in 2023.

Energietransitie	Doel	Resultaat	Status
Taskforce energienetwerk Fryslân	- Uitwerken bod RES 1.0 - Stelsysteemstudie - Ruimtelijke inpassing	Onderzoek en monitoring Fries energienetwerk	Aan de uitwerking van de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 wordt gewerkt. Oplevering van de deelprojecten binnen de RES 1.0 vindt in de loop van 2022 plaats.
Eigen energieopwek en smartgrid in de regio	Onderzoek naar mogelijkheden decentraal energienet-werk inclusief smartgrid binnen ANNO	Antwoord op vraag of we in regionaal verband zelf energie kunnen opwekken en of smartgrid mogelijk is.	Een onderzoek naar eigen energieopwek en smartgrid is opgenomen in de agenda ANNO III en zal in 2022 worden uitgevoerd. De colleges hebben besloten de samenwerking in ANNO-verband een vervolg te geven onder voorbehoud van besluitvorming door de raad. Op 25 november 2021 hebben beide raden kennis genomen van de samenwerkingsagenda, de samenwerkings-overeenkomst en het handboek en besloten daarbij geen wensen en bedenkingen in te dienen.
Stimuleren zon op woningen	Circa 30% van de woningen heeft zonnepanelen in 2024	Twee jaarlijkse monitoring	Monitoring is in 2021 ingeregeld. Eind 2021 hebben 14,7% van de 12.181 woningen in Achtkarspelen zonnepanelen op het dak (1.795 installaties). In Tytsjerksteradiel ligt dit percentage op 25,6% van de 14.093 woningen (3.612 installaties) .
Sinnetafels	Inzicht opgave energieopwek per dorp	Opzet en uitvoering van een aantal Sinne (Energij)tafels	Op 23 september 2021 is in samenwerking met de Energijgroep Burgum de Sinnetafel in Burgum uitgevoerd en geëvalueerd. Hieruit is drietal zoekgebieden voor zonne-energie naar voren gekomen. De provincie Fryslân heeft met de uitkomsten van de Sinnetafel en het op deze wijze aflopen van de zonneladder ingestemd. In 2022 staan Harkema, Hurdegaryp, Augustinusga en Ryptsjerk op de planning voor een Sinnetafel.
	Concrete vertaling uitkomsten energietafels inclusief gesprekken ontwikkelaars	Realisatie zonnevelden met zo groot mogelijk draagvlak	De procedure voor het zonneveld Skûlenboarch (op water van de voormalige zandwinning) loopt. De procedures rond een zonneveld bij de Engie-centrale in Burgum (één van de zoekgebieden die uit de Sinnetafel naar voren is gekomen), zullen in 2022 worden opgestart.
Stimuleren zon op bedrijfsdaken	Realisatie van zon op daken bij projecten met reeds toegekende SDE+-subsidie	Optimaal gebruik maken van toegekende subsidie en problemen bij uitblijven realisatie in beeld brengen	In verband met de zeer beperkte ruimte op het elektriciteitsnet en discussies rond de verzekering van panden met zonnepanelen op het dak, is hier in 2021 bewust nog niet actief invulling aan gegeven. Op verzoek wordt uiteraard wel advies gegeven.
Stimuleren verduurzaming bedrijven	Bedrijven worden ondersteund bij planvorming voor verduurzamingsmaatregelen	Verduurzaming MKB	Bedrijven zijn geïnformeerd over de provinciale regeling die hiertoe in het leven is geroepen en over de subsidiemogelijkheden vanuit de gemeente. Op verzoek wordt verder nader advies gegeven via het Energieloket en/of de ontwikkelaars Duurzaamheid.
Opstellen beleidskader zonne-energie	Vastgesteld kader over toepassing zonne-energie	Beleidsnotitie afronden en vaststellen	Vastgesteld in Achtkarspelen door de Raad op 18 februari 2021 als onderdeel van de Duurzaamheidsagenda. In Tytsjerksteradiel heeft vaststelling op 01 juli 2021 plaatsgevonden.
Onderzoek naar mogelijkheden overkappen parkeerplaatsen met zonnepanelen	Parkeerplaatsen benutten voor plaatsing zonnepanelen	Overzicht van potentiële locaties die hiervoor geschikt zijn. Te gebruiken bij de Sinnetafels.	Het onderzoek is uitgevoerd in beide gemeenten en in Achtkarspelen, ter voldoening aan een motie die hiertoe door de Raad is aangenomen, in december 2021 via de LIS ter informatie aangeboden aan de Raad. De resultaten van het onderzoek zullen in beide gemeenten per dorp worden betrokken bij de Sinnetafels.
Onderzoek toepassingsmogelijkheid en verticale windmolens	Inzicht in mogelijkheden van verticale windmolens	Factsheet	Een factsheet is inmiddels opgesteld. Deze wordt gebruikt bij de beoordeling van eventuele plannen op het gebied van de verticale windmolens.

Duurzame mobiliteit	Doel	Resultaat	Status
Plankaart en visie openbare laadpalen	Gestructureerde uitrol openbare laadpunten, in gelijke pas met toename aantal elektrische voertuigen in de gemeente	Adequaat netwerk met laadpalen in beide gemeenten	Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben in 2021 deelgenomen aan een Europese aanbesteding van de provincie. In november 2021 is de opdracht aan Total Energies gegund voor het plaatsen van 700 laadpalen in Fryslân in de komende twee jaar. Om de 'basis op orde' te krijgen komen er in Achtkarspelen eerst zes laadpalen bij en in Tytsjerksteradiel twee. In 2021 zijn er in Tytsjerksteradiel op verzoek van bewoners vier nieuwe laadpalen geplaatst op basis van de toen geldende overeenkomst met Allego. In Achtkarspelen is dat vorig jaar beperkt tot één extra laadpaal. De prognose is dat er in 2025 in Tytsjerksteradiel 380 oplaadpunten zouden moeten zijn en in Achtkarspelen 315. Op dit moment zijn het respectievelijk 34 en 16.
Stimuleren deelauto's	Vermindering (tweede) autobezit, verbetering bereikbaarheid	Minder autoverkeer en daardoor minder uitstoot CO2 c.a.	Momenteel is in Tytsjerksteradiel één initiatief actief (Tûk in de Trynwâlden). Via www.netwerkdurzamedorpen.nl en www.tukauto.frl wordt dit initiatief gepromoot. De belangstelling voor het initiatief groeit en er wordt in 2022 mogelijk een extra auto aangeschaft.
Openbaar vervoer	Behoud van bereikbaarheid, verbetering overstappunten ('reishubs')	Openbaar vervoer als aantrekkelijk alternatief voor gebruik auto.	Door corona zijn reizigerspatronen veranderd. Daarom worden er maatregelen genomen, verwoord in het transitieplan openbaar vervoer Fryslân (maart 2021). Met het transitieplan streven we naar een toekomstbestendig openbaar vervoer in Fryslân na corona.
Stimuleren gebruik (elektrische) fiets	Netwerk van fietssnelwegen, meer gebruik van de fiets en minder autogebruik	Minder autoverkeer en daardoor minder uitstoot CO2 c.a.	De provincie werkt aan een 'netwerk' van fietssnelwegen. Het netwerk voor Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel is ook meegenomen in de mobiliteitsagenda van Anno. Een groot deel van de paden betreft provinciale paden (fietspaden naast provinciale wegen). Yn Tytsjerksteradiel is in 2021 het fietspad Burgum-Quatrebras aangepakt. In Achtkarspelen is vooral een nieuwe route bij Surhuisterveen interessant. Er zal een onderzoek komen naar het gewenste tracé.
Circulaire Economie	Doel	Resultaat	Status
Circulair inkopen en aanbesteden	Circulariteit is onderdeel bij onze inkoop en aanbestedingen	Inspanningsverplichting - In 2025 is 25% van de inkopen circulair; - In 2030 is 75% van de inkopen circulair; - In 2035 is 100% van de inkopen circulair.	Er is door beide colleges aansluiting gezocht bij de samenwerkingsagenda 'Fryslân koopt circulair'. De ambitie gaat verder dan de uitgangspunten van de Duurzaamheidsagenda in Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Vandaar dat is besloten de ambities bij de herijking van de Duurzaamheidsagenda in 2024 opnieuw te bezien.
Restafval verminderen op basis van bestaand grondstoffen-beleid	De hoeveelheid huishoudelijk restafval wordt verminderd tot 30 kg/inwoner per jaar in 2025	Minder afval verbranden en/of storten	In 2021 is de Dano-trommel in gebruik genomen bij Afvalsturing. De Dano-trommel scheidt organisch materiaal, waaronder luiers, uit het restafval en bevindt zich nog in de testfase. Naar verwachting zal de trommel in 2022 optimaal werken. De maatregel 'frequentie gestuurd scheiden' (Tytsjerksteradiel) heeft al wel tot een duidelijk reductie geleid, maar het doel is nog niet bereikt. In 2021 was de hoeveelheid (VANG) restafval in Achtkarspelen 149,2 (2020: 162,2) kg en in Tytsjerksteradiel 115,6 (2020: 131,2) kg per inwoner.

Circulaire Economie	Doel	Resultaat	Status
Onderzoek gebruik monitoringstool VCF	Inzicht in toepassingsmogelijkheden en plan van aanpak - opvolging	Inzicht in de gestelde doelstellingen	Monitoring maakt onderdeel uit van de samenwerkingsagenda 'Fryslân koopt circulair'. In 2022 zal dit verder worden ingeregeld.
Biodiversiteit	Doel	Resultaat	Status
Bevorderen biodiversiteit	Financiële bijdrage kleinschalige projecten om biodiversiteit te verbeteren	Burgers meer betrekken bij biodiversiteit	In Achtkarspelen zijn in 2021 diverse activiteiten geweest op het gebied van de biodiversiteit, zoals de actie 'Tegelwippen' in Surhuisterveen i.s.m. gemeente Westerkwartier. Ook het project 'Achtkarspelen gaat uit haar bol' waarbij ruim 60.000 bloembollen aan de dorpen zijn uitgedeeld en door de Mienskip in de openbare ruimte zijn geplant is een mooi voorbeeld. In samenwerking met Túndoarp Harkema zijn daarnaast ruim 12.000 bloembollen langs de Feansterfeart aangebracht. Binnen het groenbeheer zijn ook diverse activiteiten ondernomen die de biodiversiteit vergroten zoals de aanleg van een vlinderberm in samenspraak met de ondernemers aan bedrijventerrein De Swadde in Buitenpost. In educatieve zin is er in 2021 door Pingo & Pet (uitvoering van het NME) een nieuwe biodiversiteitsles voor basisscholen ontwikkeld. In Tytsjerksteradiel zijn in 2021 bloembollen geplant in Garyp en is besloten structureel extra capaciteit in te zetten op het gebied van biodiversiteit. Vanaf 2022 zal dat leiden tot meer specifieke acties op dit gebied.
Biodiversiteit en zonne-energie	Verbetering biodiversiteit bij ontwikkeling van zonneparken	Burgers meer betrekken bij biodiversiteit	Bij de ontwikkeling van het zonnepark 'Skûlenboarch' (geldt voor beide gemeenten) is specifiek aandacht besteed aan biodiversiteit. Verder zijn er in 2021 geen nieuwe zonneparken in ontwikkeling genomen.
Opstellen beleidskader zonnepanelen versus bomen	Vastgesteld beleidskader zonnepanelen versus bomen	Beleidsnotitie afronden en vaststellen	Het beleidskader is als onderdeel van de Duurzaamheidsagenda vastgesteld door de Raad op 18 februari 2021 (Achtkarspelen) en 1 juli 2021 (Tytsjerksteradiel).
Natuur inclusief bouwen en openbare ruimte	Verbetering van biodiversiteit in de gebouwde omgeving	Meer biodiversiteit in en rond bestaande en nieuwe bebouwing	In 2021 hebben geen activiteiten plaatsgevonden op dit gebied.
Natuur inclusieve landbouw	Faciliteren initiatieven	Meer natuur inclusieve landbouw	In 2021 hebben geen activiteiten plaatsgevonden op dit gebied.
Klimaat bestendigheid	Doel	Resultaat	Status
Klimaat adaptieve maatregelen in de openbare ruimte	Een meer klimaat adaptieve openbare ruimte doordat klimaat-adaptatie een plek heeft in de GRP's en het regenwater-structuurplan	Minder wateroverlast als gevolg van klimaatverandering	GRP 'Wettersoarch' is in 2020 in Tytsjerksteradiel vastgesteld en in uitvoering genomen voor de planperiode 2021-2025. Gekozen is voor het scenario 'klimaatrobuust', waarmee aan de doelstellingen van de Duurzaamheidsagenda wordt voldaan. Het GRP en regenwater structuurplan van Achtkarspelen stamt uit 2016 en zal in 2022 worden geactualiseerd. Klimaatadaptatie wordt daarin meegenomen.

Klimaat bestendigheid	Doel	Resultaat	Status
Klimaat adaptief denken onderdeel andere beleidsvelden	Verbetering klimaat adaptief denken in gemeente	Integrale benadering van het klimaat vraagstuk	Klimaatadaptie is meegenomen in de Omgevingsvisie en daarmee breed in de organisatie geïntegreerd .De ontwerp omgevingsvisie ligt met ingang van 2 december 2021 tot en met woensdag 12 januari 2022 in beide gemeenten voor een ieder ter inzage.
Ondersteunen initiatieven vanuit de mienskip voor klimaat-bestendigheid bij inwoners en bedrijven	Bewustwording over klimaatadaptatie, vermindering belasting riolering en minder drinkwatergebruik	Draagvlak voor klimaat adaptieve maatregelen	Er zijn in 2021 geen initiatieven vanuit de Mienskip aangedragen. De financiële compensatie rond het regenwaterputten dossier in Tytsjerksteradiel is in 2021 vrijwel afgerond.
Eigen organisatie & Maatschappelijk Vastgoed	Doel	Resultaat	Status
Duurzaam accommodatiebeleid	Een accommodatiebeleid waar de duurzaamheidsopgave onderdeel van is	Invulling geven aan de voorbeeldfunctie	Accommodatiebeleid Achtkarspelen is reeds vastgesteld in 2016; de visie op maatschappelijk vastgoed Tytsjerksteradiel op 1 juli 2021. In beide beleidsdocumenten is ingegaan op de duurzaamheidsopgave.
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Inzicht in de benodigde investeringen om te voldoen aan wettelijke verplichtingen (route kaart opstellen)	Voldoen aan de wettelijke eisen en eigen ambities	In Achtkarspelen beschikt alle maatschappelijk vastgoed over label C of hoger. De komende 5 jaar zullen daarom geen aanvullende maatregelen worden getroffen. In Tytsjerksteradiel zal in 2022 voor het maatschappelijk vastgoed een 'routekaart' worden opgesteld om tot energieneutraal en circulair vastgoed in 2040 te komen.
Monitoring en besparing energieverbruik gemeentelijk vastgoed	Met betrekking tot het gemeentelijk vastgoed voldoen we aan wettelijke verplichtingen o.a. ten aanzien van monitoring	Voldoen aan de wettelijke eisen	In 2021 is besloten voor beide gemeenten formatie in de begroting op te nemen (0,5 fte per gemeente). In 2022 wordt hier verder invulling aan gegeven.
Mobiliteit eigen medewerkers (stimuleren elektrisch rijden, ov-business kaarten en thuiswerken)	Vermindering fossiel brandstofgebruik (woon-werkverkeer) onder eigen personeel	Minder autoverkeer en daardoor minder uitstoot CO2 c.a.	Thuiswerken heeft in verband met Corona in 2021 een vlucht genomen. De medewerkers van beide gemeenten zijn gefaciliteerd met laptop, telefoon etc. om thuis te kunnen werken. Onderzocht wordt in hoeverre thuiswerken structureel verder gefaciliteerd moet worden en wat dit betekent voor de bedrijfsvoering (werkplekken c.a.). In 2021 is verder de NS businesscard geïntroduceerd voor dienstreizen. Daarnaast kan voor dienstreizen door kantoorpersoneel ook gebruik worden gemaakt van de elektrische dienstauto's.
Verduurzamen gemeentelijk wagenpark	Vermindering fossiel brandstofgebruik door eigen voertuigen	Minder uitstoot CO2 c.a.	In beide gemeenten is blijvend aandacht bij vervanging van voertuigen (elektrisch waar mogelijk). In Tytsjerksteradiel wordt daarnaast voor de dieselauto's uitsluitend fossielvrije 'blauwe diesel' gebruikt. In Achtkarspelen gebeurt dit, vanuit kostenoverweging, niet. In beide gemeenten vinden regelmatig trainingen van het personeel plaats met betrekking tot het gebruik van de voertuigen (zoals 'het nieuwe rijden').
Deelname Global Goals en Fairtrade Gemeente	De gemeenten tonen hun maatschappelijke betrokkenheid bij de Global Goals en Fairtrade	Handelen volgens de principes rond Global Goals en Fairtrade	Op 22 april 2021 is Achtkarspelen Global Goals gemeente geworden. In de Fairtradeweek in mei heeft Achtkarspelen daarnaast officieel het certificaat 'Fairtrade gemeente' ontvangen. Tytsjerksteradiel is al sinds 2009 Fairtrade gemeente en sinds 2016 Global Goals gemeente.

Eigen organisatie & Maatschappelijk Vastgoed	Doel	Resultaat	Status
Monitoring programma Duurzaamheid	Gestructureerde uitvoering van de Duurzaamheidsagenda	Inzicht ontwikkeling en voortgang duurzaamheidsagenda	Jaarlijks (1 ^e kwartaal van het opvolgende jaar) gaat de monitoring ter kennisname naar college en raad. Ieder kwartaal vindt bespreking plaats over de voortgang in het gezamenlijk PFO
Communicatie-aanpak	Bewustzijn en draagvlak onder inwoners, bedrijven en andere organisaties	Draagvlak en betrokken burgers	In 2021 is gewerkt aan de opzet van een periodieke communicatiepagina in de Feanster en de Actief. In 2022 zal dit verder worden uitgerold.
Inrichten klankbordgroep	Structureel overleg met de mienskip	Draagvlak en betrokken burgers	In 2021 is in samenspraak met enkele kritische en betrokken burgers een opzet van een klankbordgroep gemaakt. In 2022 zal dit verder worden uitgerold.